

caràcter genuí irani).

Sislot, V. *sisó* (SIS)

SÍSMIC, derivat savi del gr. *σεισμός* 'sotragada, commoció', 'terratremol', derivat de *σείλω* 'sotraquejo'.
□ 1ª doc: 1917, DOrt.

Alguns van usar en català el primitiu grec en la forma *seisme*, cosa que ja va rebutjar Fabra en una Conversa Filològica de c. 1921; Fontserè, autoritat màxima en la matèria, va adoptar en canvi la catalanització correcta +*sisme*, inscrivint-la al marge del seu DOrt, c. 1925 (però no figura en el DFa) i també +*sismograma* per a la inscripció que fa una agulla en els aparells. Els cpts. *sismografia*, -*gràfic*, *sismodràgraf*, *sismologia*, *sismològic*, *sismològic* i *sismòmetre* ja en el DOrt. *Sismisme* [DFa]. +*Microsismes*

Sisó, V. *sis* *Sista*, *sistador*, V. *sesta* (SIS) *Sistàtic*, V. *sistole* (DIASTOLE) *Sistany*, si realment existís (però manca en Escrig i els diccs. de Llombart i MGadea no hi afegeixen més que mots fantasmes) seria encreuament de *cistell* amb *tabà*, *tabans*

+SISTAR, val. 'boca de sortida de l'aigua d'una grossa sèquia o canal, després de travessar un petit túnel o canó, proveïda d'una reixa': serveix per filtrar una mica l'aigua de grosses impureses, i generalment, també, per distribuir l'aigua entre dos canals, que des d'allà se separen

En tinc nota —i fins i tot un vague disseny meu del *sistar* de Faura— en molts pobles de l'Horta central; i nota concreta de la pron. *sistár* a Faura, Torres-Torres, Valls de Segó (on n'hi ha quatre amb nom propi cada un), i altres des d'aquests cap al Sud, acostant-se només de lluny al Xúquer. Un mot i cosa així sembla que hagi de ser d'origen aràbic o mossàrab arabitzat. Pel sentit no seria absurd suposar que vingui de CISTA 'cistella, cove', o un seu derivat, cf. CISTERNA, per a un aparell no sense algun punt de comparació, però més que derivats com CISTULA, CISTARIUS o CISTERNA no donarien base fonètica fàcil per a la terminació, però el que més me'n fa dubtar és que si fos mossàrab hauríem de tenir *txi-* i no pas *si-*

Potser es tracta d'una alteració de l'àr. *sistàra* Mot vivíssim en l'àrab d'Espanya i del Magreb. La documentació aplegada pel glossari de Dozy-Engelmann, pp. 38-40, Neuvonen, *Los Arab en Esp*, 45-46, Dozy (*Suppl* 1, 632-3) i per mi mateix (en ACITARA del DCEC/DECH i BDC xxiii, 30) és considerable, RMa, 244 tradueix «antemurale», PAlc «acitara de ladrillo» (ara bé segons el meu dibuixet sembla que el de Faura era de rajols), «mur extèriur, parapet, un mur faible qui couvre un homme» (Becrí), «c'est-à-dire de hauteur d'homme, mais pas davantage», «pared delgada como tabique, que se fabrica de ladrillo y cal» (PAlc), «parapet» en Boqtor, Abenadari i Abendjobar, «tapete, alcatifa, reposteiro» en Sta. R. de Viterbo, i nombroses dades cast ant i valencianes.

El cat ant (*a*)*citara* ja es troba en el S. xiv (Neu-

vonon, i no hi ha cap motiu per creure'l manllevat del cast) encara usat en el P. Val. (pron així o bé *sitala*, Moll, AORBB III, 66). En concret, a Monòver, 'envà, paret prima' (SGuarner, s. v.): «En tot astò, la fadrina s'havia assentat contra la *sitara* del pasta(d)ó, que, com és corrén, està a baix de la escalera; y miran(t) as molaes va està, el rato que yo vaig tardà en assentar-me al seu costat» (*Canyissaes*, 55); arag *acitara* ja l'any 1063; ¹ cast. *citara* ja 978, i amb el sentit de «muro» en els *Anales Toledanos*

És veritat que tot això és un femení en *-ara*, i no pas un masculí en *-ar*. Però, en primer lloc, la pronúncia dels moriscos val. seria *sitara*, i sentit com a *-are* pels nostres, es pogué reduir a *-ar* en català. D'altra banda l'àr. pot crear noms genèrics sense *-a* a base de qualsevol mot en *-a*, que llavors queda com a «nomen unitatis» i l'altre com una mena de col·lectiu. I de fet el masculí *sistár* està documentat en lèxics clàssics com a «voile, rideau»; i també, en Boqtor, «pan de la tente arabe, qu'on relève avec des piquets, comme une portière», *sitar* m. «voile, rideau, portière, en général toute ce qui couvre et dérobe aux yeux»; «abri» en l'algerià Beaussier.

El *sistar* vist a Faura i en molts altres pobles de l'Horta és, en efecte, i abans que tot, una espècie d'envà o cortina que privava la vista més enllà. L'obstacle que restaria fóra només la *-s* interna. Això es podria explicar, sigui: a) per contaminació del romànic *cisterna*, b) per diferenciació d'una *-tt-* doble (com en el cast. *hasta* < àr. *hatta*), que en veritat solament puc documentar en l'adjectiu *sattâr* «qui protège, protecteur» (dit en particular de Déu, Boqtor), «encubridor de hurtos, de siervos», PAlc. i en el substantiu *sattâr* f. «natte grossière en paille de marais: elle sert à couvrir l'ouverture de derrière de la tente arabe» (Beaussier): sentits llunyans, tots, però els moros valencians, encara mig romànics de llengua, devien confondre uns amb altres molts mots aràbics parònims; c) per encreuament amb mots aràbics de la mateixa arrel: *'astâr* «voile, rideau» (Belot), o *m(i)stâr* «tout ce qui couvre, cache, abrite, voile» (Beaussier, Belot), *estour* «étouffe servant à des portières» etc. (Espina en Dozy I, 632a), *'istâra*=*mistar* (Belot).

En definitiva em sembla probable que vagi existir en el parlar dels moriscos un **sistâr* resultant de l'encreuament de *sistâr* amb *mistâr*. D'aquell *sistâr* (o del *sattâr*) és versemblant que vingui també un men. *sitat* (AlcM) com a nom d'una cadireta amb orinal, per als infants, que sens dubte té darrere un bon respall en el qual recolzen (la *-t* perquè la mare hi ha «assentat» el seu nen).

¹ Amb variant sonoritzada en un doc. de 1325: «ocho cobertores; it. dos *cidaras*; it. tres vestimentas de fiestas dobles» a. 1325 (Flórez, *Esp Sagrada* XLVIII, 226).

Sistell, -*ella*, V. *cistella* *Sistelli*, V. *estalzi* *Sistema*, *sistemàtic*, *sistematzar*, *sistematologia*, -*ògic*, V. *estar* *Sistent*, V. *existir* *Sister*, V. *sesta* (SIS) *Sistern*, V. *sis* *Sisternat*, *sisternó*, *sisteró*, V. *sis* *Sistil*,